

Briuselis, 2019 06 27
COM(2019) 293 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**2015–2019 m. ES ir Pietryčių Europos veiksmų plano dėl neteisėtos prekybos
šaunamaisiais ginklais vertinimas**

{SWD(2019) 282 final}

**2015–2019 m. ES ir Pietryčių Europos veiksmų plano dėl neteisėtos prekybos
šaunamaisiais ginklais vertinimas**

Turinys

1.	ĮVADAS.....	2
1.1.	Bendrosios aplinkybės.....	2
1.2.	Veiksmų plano turinys.....	3
1.3.	Vertinimo tikslai ir metodika	4
2.	VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS	4
3.	VERTINIMO IŠVADOS	6
3.1.	Aktualumas.....	6
3.2.	Europos pridėtinė vertė ir tvarumas	7
3.3.	Efektyvumas.....	8
3.4.	Veiksmingumas	12
3.5.	Suderinamumas	13
4.	IŠVADOS.....	14

1. ĮVADAS

1.1. Bendrosios aplinkybės

ES ėmėsi ryžtingų veiksmų saugumo sąjungoje siekdama neleisti teroristams ir nusikaltėliams veikti. Dėl to jiems tapo sunkiau: i) gauti ginklų ir sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, ii) finansuoti savo veiklą ir iii) keliauti be galimybės būti susektiems¹. Svarbus šio darbo aspektas yra priemonės: i) kontroliuoti ginklų įsigijimą ir laikymą² ir ii) apriboti neteisėtų ginklų tiekimą nusikaltėliams ir teroristams³. Neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais ir šaulių bei lengvaisiais ginklais (ŠLG, toliau – šaulių ginklai)⁴ yra organizuotų nusikalstamų grupių pagrindinės veiklos dalis ir yra glaudžiai susijusi su terorizmu, todėl būtinas tinkamas ir stiprus atsakas. Vakarų Balkanai yra pagrindinis į ES kontrabanda įvežamų šaunamųjų ginklų ir kitų ginklų šaltinis⁵, todėl jiems skiriama daug dėmesio stiprinant ES ir jos partnerių bendradarbiavimą saugumo klausimais šiame regione. Šis bendradarbiavimas vyksta plėtojant politinį dialogą ir teikiant operatyvinę bei techninę pagalbą⁶.

2014 m. gruodžio mėn. ES ir jos Vakarų Balkanų partnerės patvirtino 2015–2019 m. ES ir Pietryčių Europos regiono veiksmų planą dėl neteisėtos prekybos šaunamaisiais ginklais⁷. Veiksmų plano tikslas – sukurti nuoseklią ES ir šio regiono bendradarbiavimo sistemą ir nustatyti tikslus bei veiksmus, siekiant stiprinti konkrečiais tų partnerių poreikiais grindžiamą bendradarbiavimą ir padėti jiems veiksmingiau kovoti su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais.

Dėl glaudesnio bendradarbiavimo šioje srityje poreikio 2018 m. Pietryčių Europos partneriai priėmė regionines veiksmų gaires dėl tvaraus ŠLG ir jų šaudmenų neteisėto laikymo,

¹ Apžvalga pateikiama Aštuonioliktojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje (COM(2019) 145 *final*, 2019 3 20).

² Žr. Direktyvą (ES) 2017/853 (175.2017), kuria iš dalies keičiama Tarybos direktyva 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės.

³ Žr. 2015 m. gruodžio mėn. ES kovos su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais ir sprogmenimis ir jų naudojimu veiksmų planą (COM(2015) 624 *final*, 2015 12 2).

⁴ Šaulių ir lengvieji ginklai bei jų šaudmenys yra kovinės paskirties ginklai (ŠLG); jiems priskiriami: a) šaulių ginklai: automatai; kovinės paskirties pusiau automatiniai šautuvai ir karabinai; kovinės paskirties revolveriai ir savitaisiai pistoletai; lengvieji kulkosvaidžiai; mažesni automatiniai ginklai, įskaitant automatinius pistoletus; b) lengvieji ginklai: sunkieji kulkosvaidžiai; patrankos, haubicos ir mažesnio nei 100 mm kalibro minosvaidžiai; granatsvaidžiai; neatrankiniai pabūklai; nuo peties paleidžiamos raketos ir kitos prieštankinės ir oro gynybos sistemos, kurios šaudo sviediniais, įskaitant MANPADS, su sąlyga, kad visos yra nešiojamos žmonių ar jų grupės; c) ŠLG dalys; d) ŠLG priedai (pavyzdžiui, naktinio matymo prietaisai, duslintuvai ir pan.) ir e) ŠLG šaudmenys.

Sąvoka „šaunamieji ginklai“ yra platesnė ir apima tiek civilinės, tiek kovinės paskirties šaunamuosius ginklus. 2001 m. liepos 11 d. JT šaunamųjų ginklų protokole šaunamasis ginklas apibrėžtas kaip bet kuris nešiojamas vamzdinis šaunamasis ginklas, kuris yra sukonstruotas arba gali būti perdirbtas taip, kad iš jo sprogo varomąją jėgą būtų galima atlikti šūvį ar paleisti kulką ar sviedinį, išskyrus senovinius šaunamuosius ginklus arba jų kopijas. Reikėtų pažymėti, kad kai kurie lengvieji ginklai, pavyzdžiui, raketų paleidėjai, nėra šaunamieji ginklai. Todėl sąvoka „šaunamieji ginklai“ neapima visų ŠLG.

⁵ 2017 m. Europolo sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo grėsmės vertinimas, <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/>.

⁶ Albanija, Serbija, Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija, Šiaurės Makedonija ir Kosovas*. Šiame dokumente jokios nuorodos į Kosovą nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka Saugumo Tarybos rezoliuciją 1244 (1999) bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

⁷ 2014 m. lapkričio 14 d. Tarybos dokumentas 15516/14, kurį 2014 m. gruodžio 4–5 d. patvirtino Taryba (Tarybos dokumentas 16526/14); 2014 m. gruodžio 12 d. ES ir Vakarų Balkanų teisingumo ir vidaus reikalų ministrų forumas Belgrade.

netinkamo naudojimo ir neteisėtos prekybos jais Vakarų Balkanuose problemos sprendimo iki 2024 m., šios gairės parengtos Prancūzijos ir Vokietijos iniciatyva ir patvirtintos Tarybos⁸.

2002 m. Belgrade įsteigtas Europos Sąjungos finansuojamas Pietryčių ir Rytų Europos šaulių bei lengvųjų ginklų kontrolės tarpininkavimo mechanizmas (SEESAC, toliau – Tarpininkavimo mechanizmas)⁹ kaip techninės pagalbos padalinys visada buvo vienas iš pagrindinių subjektų, užtikrinančių įvairių iniciatyvų bendradarbiavimą ir ES lėšų panaudojimą regione. Jis visų pirma koordinuoja Pietryčių Europos šaunamųjų ginklų ekspertų tinklo (SEEFEN, toliau – Vakarų Balkanų ekspertai) susitikimus, kuriuose dalyvauja policijos, muitinių ir prokuratūrų atstovai bei balistikos ekspertai. Į jį taip pat buvo įtrauktas pogrupis – Pietryčių Europos šaunamųjų ginklų ekspertų grupė (SEEFEG), kuri buvo sudaryta priėmus veiksmų planą.

1.2. Veiksmų plano turinys

Veiksmų planu siekiama: i) pagerinti keitimąsi informacija apie nusikaltimus ir žvalgybos informacija; ii) pagerinti operatyvinį teisėsaugos bendradarbiavimą; iii) pagerinti statistinių duomenų rinkimą ir keitimąsi jais; iv) skatinti tinklų kūrimą visais lygmenimis ir v) suderinti Vakarų Balkanų partnerių šaunamųjų ginklų nacionalinės teisės aktus su ES ir tarptautiniais standartais. Jame apibrėžiama keletas operatyvinių veiksmų, kurie turi būti atlikti 2015–2019 m. siekiant trijų strateginių tikslų.

1 tikslas – teisėsaugos institucijų modernizavimas Vakarų Balkanuose. Šiam tikslui pasiekti numatyti trys skirtingi veiksmai:

1 veiksmui įgyvendinti reikia, kad iki 2019 m. pabaigos visos Pietryčių Europos regiono partnerės sukurtų šaunamųjų ginklų ryšių punktą. Šis ryšių punktas turi naudotis visomis turimomis priemonėmis, skirtomis šaunamiesiems ginklams atsekti, įskaitant iTRACE¹⁰, iARMS¹¹ ir Europolo analizės sistemą.

2 veiksmas – bandomojo duomenų rinkimo projekto sukūrimas.

3 veiksmui įgyvendinti turi būti atliktas keitimosi informacija sistemų tyrimas, siekiant pagerinti strateginę ir operatyvinę informacijos analizę.

2 tikslas – padidinti abipusį pasitikėjimą.

⁸ 2018 m. lapkričio 19 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2018/1788, kuriuo remiamas Pietryčių Europos ir Rytų Europos šaulių ir lengvųjų ginklų kontrolės tarpininkavimo mechanizmas (SEESAC) siekiant įgyvendinti Regioninių veiksmų gaires dėl kovos su neteisėta prekyba ginklais Vakarų Balkanuose (OL L 293, 2018 11 20, p. 11–23).

⁹ 2002 m. spalio 21 d. Tarybos sprendimas 2002/842/BUSP dėl Bendrųjų veiksmų 2002/589/BUSP įgyvendinimo siekiant, kad Europos Sąjunga prisidėtų prie kovos su šaulių ir lengvųjų ginklų destabilizuojančiu kaupimu ir plitimu Pietryčių Europoje (OL L 289, 2002 10 26, p. 1), kuris buvo kelis kartus papildytas ir iš dalies pakeistas, paskiausiai 2016 m. gruodžio 19 d. Tarybos sprendimu (BUSP) 2016/2356 dėl paramos SEESAC nusiginklavimo ir ginklų kontrolės veiklai Pietryčių Europoje pagal ES kovos su neteisėtu šaulių ir lengvųjų ginklų (ŠLG) bei jų šaudmenų kaupimu ir prekyba jais strategiją, OL L 348, 2016 12 21, p. 60–71.

¹⁰ iTRACE – tai Europos Sąjungos finansuojamas projektas, kuris suteikia politikos formuotojams kintančius kiekybinius duomenis apie nukreiptų įprastinių ginklų, šaudmenų ir susijusių reikmenų perdavimą.

¹¹ Interpolo duomenų apie neteisėtus ginklus ir jų sekimo valdymo sistema (iARMS) – tai šiuolaikinė priemonė, kuri padeda teisėsaugos institucijoms dalytis informacija ir bendradarbiauti atliekant tyrimus, susijusius su tarptautiniu neteisėtu šaunamųjų ginklų, taip pat nusikalstamais tikslais naudojamų teisėtų šaunamųjų ginklų, judėjimu.

1 veiksmui įgyvendinti turi būti rengiami bendri šaunamųjų ginklų ekspertų posėdžiai. ES ir Vakarų Balkanų partnerių jungtinis šaunamųjų ginklų ekspertų komitetas žengė dar vieną žingsnį ir į Europos šaunamųjų ginklų ekspertų grupės posėdį pakvietė šaunamųjų ginklų ekspertus iš Pietryčių Europos.

2 veiksmas buvo skirtas kasmetinėms bendrų veiksmų dienoms¹² surengti ir įtraukti Vakarų Balkanų partnerius į Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykę platformą pagal ES politikos ciklą (EMPACT, toliau – šaunamųjų ginklų platforma).

3 tikslas – stiprinti pajėgumus rengiant mokymus, susijusius su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais. Jungtinis komitetas taip pat paprašė atlikti galimybių studiją dėl tolesnio savanoriško neregistruotų ginklų grąžinimo.

1.3. Vertinimo tikslai ir metodika

Šioje ataskaitoje pateikiami pagal veiksmų planą pasiekti rezultatai sprendžiant neteisėtos prekybos šaunamaisiais ir šaulių ginklais problemą ES ir Pietryčių Europos regione nuo 2015 m. Šis vertinimas visų pirma grindžiamas konsultavimusi su valstybių narių teisėsaugos institucijomis, Vakarų Balkanų partneriais, ES agentūromis, kaip antai ES teisėsaugos agentūra (Europolu), ES sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų agentūra (EBCGA) ir Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra (CEPOL), taip pat vietoje veikiančiomis tarptautinėmis organizacijomis, kaip antai Tarpininkavimo mechanizmu ir Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuru. Į šias konsultacijas buvo įtrauktas klausimynas, kurį 2018 m. birželio mėn. Europos Komisija pateikė šioms grupėms.

Komisija taip pat surengė keturis specialius susitikimus¹³, jų rezultatai turėjo įtakos Komisijos atliktam vertinimui.

Ataskaitoje taip pat atsižvelgiama į rezultatus, pasiektus per Vakarų Balkanų ekspertų susitikimus; operatyvinius teisėsaugos susitikimus ir Vakarų Balkanų šaulių ginklų komisijų susitikimus.

Komisija taip pat atsižvelgė į įvairius nepriklausomų organizacijų atliktus išorės tyrimus.

Tai, kad veiksmų plane nėra veiklos rezultatų rodiklių, apsunkino jo įgyvendinimo vertinimą. Atlikti analizę taip pat trukdė tai, kad buvo pateikta nevienodo išsamumo informacija ir buvo ribotos galimybės ją palyginti ES lygmeniu. Komisija daugiausia rėmėsi teikiamomis kokybinėmis ataskaitomis, pagrįstomis parodymais, o ne skaičiais. Tačiau, kai tai buvo įmanoma, skaičiai tikrai patvirtino suinteresuotųjų šalių nuomones, o jų konvergencija užtikrina vertinimo išvados ir atsakymų į vertinimo klausimus patikimumą.

2. VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS

Pagal 1 veiksmą ES valstybės narės ir regiono šalys dirbo siekdamos sukurti nacionalinius šaunamųjų ginklų ryšių punktus. Pagalbą suteikė Tarpininkavimo mechanizmas, kuris teikė specialią įrangą, rengė mokymus ir teikė konsultacijas. Tuo pat metu ES priėmė geriausios praktikos gaires, skirtas šaunamųjų ginklų ryšių punktams kurti¹⁴. 2018 m. gruodžio 31 d.

¹² Bendrų veiksmų diena – tai įvairių šalių teisėsaugos institucijų vykdomos koordinuotos kontrolės diena (-os), skirta (-os) kovai su organizuotomis nusikalstamomis grupėmis, vykdančiomis neteisėtą prekybą šaunamaisiais ginklais.

¹³ 2016 m. sausio 26 d., 2016 m. lapkričio 30 d., 2018 m. sausio 26 d. ir 2018 m. rugsėjo 24 d.

¹⁴ 2018 m. gegužės 15 d. Tarybos dokumentas Nr. 8586/18.

Vakarų Balkanuose buvo keturi ryšių punktai (Kosove esantis ryšių punktas* veikė visu pajėgumu, o ryšių punktai Albanijoje, Šiaurės Makedonijoje ir Serbijoje buvo įsteigti, bet dar neveikė visu pajėgumu).

Pagal 2 veiksmą Tarpininkavimo mechanizmas parengė regioniniams šaulių ginklų apžvalgos mechanizmomis skirtą metodiką. Taip buvo siekiama skatinti: i) teisėsaugos institucijų pajėgumų stiprinimą ir ii) geresnį duomenų judėjimą siekiant atlikti suderintą vertinimą. Visos šešios partnerės prisidėjo ir šiuo metu naudoja šią metodiką. Siekdama įgyvendinti šį veiksmą, 2016 m. Europos Komisija iš Vidaus saugumo fondų skyrė UNODC 1,5 mln. EUR duomenims rinkti ir atitinkamoms vertėms, skirtoms su Vakarų Balkanų partnerėmis susijusiems rodikliams nustatyti, kurti¹⁵.

Pagal 3 veiksmą Tarpininkavimo mechanizmas atliko galimybių studiją¹⁶ dėl šaulių ginklų ir lengvųjų ginklų registracijos sistemų Pietryčių Europoje susiejimo. Atliekant studiją buvo siekiama patobulinti strateginę ir operatyvinę informacijos apie šaunamuosius ginklus analizę ir užkirsti kelią nukreipimui.

Siekdama 2 tikslo padidinti abipusį pasitikėjimą, 2016–2018 m. Komisija surengė keturis koordinuotus susitikimus siekdama įvertinti taikomas operatyvines priemones ir valdyti įvairią veiklą, kad būtų užtikrinti geriau koordinuojami intervenciniai veiksmai regione.

Pagrindinis operatyvinis bendradarbiavimas buvo vykdomas ES politikos ciklo šaunamųjų ginklų platformoje¹⁷. Kasmet buvo rengiami ir Europolo remiami koordinuoti tolimojo susisiekimo autobusų ir prekiautojų šaunamaisiais ginklais patikrinimai pasienyje ir šalių viduje. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX) taip pat rėmė pasienio kontrolę regione ir aplink jį, nes neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais patenka į tarpvalstybinio nusikalstamumo apibrėžties sritį, už kurią ji atsakinga. FRONTEX nustatė, kad Vakarų Balkanai yra svarbus regionas veiklos požiūriu, ir pritaria koordinuotam duomenų apie neteisėtą prekybą šaunamaisiais ginklais rinkimui naudojant rodiklius, dėl kurių susitarta įgyvendinant Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros sukurtą Vakarų Balkanų rizikos analizės tinklą.

Sudaryti Europolo ir Albanijos, Bosnijos ir Hercegovinos, Juodkalnijos, Šiaurės Makedonijos ir Serbijos bendradarbiavimo susitarimai¹⁸. Šie susitarimai suteikia galimybę keistis informacija ir žvalgybos informacija, taip pat bendradarbiauti vykdant operacijas. Penkios Vakarų Balkanų partnerės¹⁹ dalyvavo vykdant šešiolika iš devyniolikos operatyvinių veiksmų pagal šaunamųjų ginklų platformą.

Pagal 3 tikslą CEPOL parengė su mokymais ir pajėgumų stiprinimu susijusią darbo tvarką su visomis Vakarų Balkanų partnerėmis (išskyrus Šiaurės Makedoniją, su kuria derybos dėl darbo tvarkos dar vyksta). Ji surengė 2–4 mokymus ir internetinius seminarus per metus, taip pat parengė internetinių mokymo modulių ir mainų programą. Be to, Tarpininkavimo mechanizmas sukūrė specializuotus su šaunamųjų ginklų ryšių punktais susijusius mokymo modulius, skirtus operatyviniams analitikams, nusikalstamų veikų tyrėjams, kriminalinės

¹⁵ <https://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/data-collection-and-analysis.html>

¹⁶ <http://www.seesac.org/publication/p2.html>

¹⁷ Tarybos išvados dėl kovos su organizuotu ir sunkių formų tarptautiniu nusikalstamumu ES politikos ciklo sukūrimo ir įgyvendinimo, dokumentas Nr. 15358/10 COSI 69 ENFOPOL 298 CRIMORG 185 ENFOCUSTOM 94, 2011 6 10.

¹⁸ Atitinkamai 2013 m. gruodžio 9 d., 2016 m. rugpjūčio 31 d., 2014 m. rugsėjo 29 d., 2011 m. gruodžio 22 d. ir 2014 m. sausio 16 d.

¹⁹ Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Šiaurės Makedonija, Juodkalnija ir Serbija.

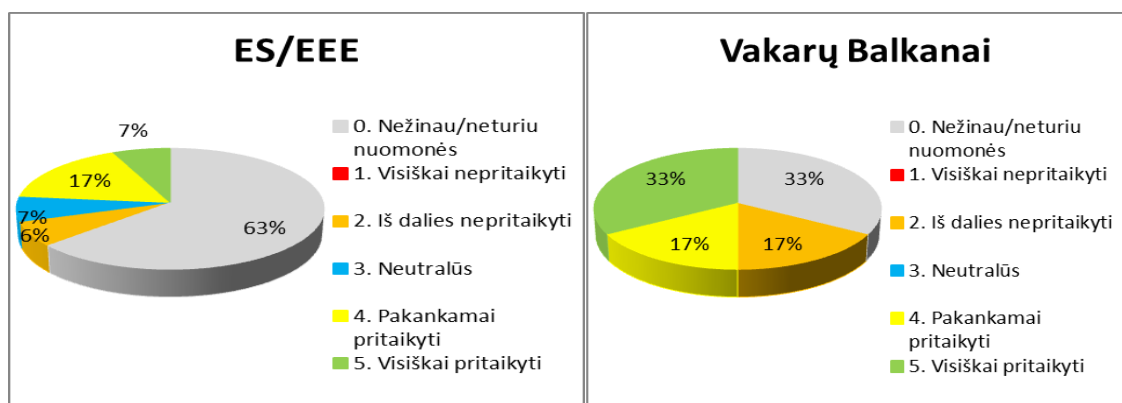
žvalgybos analitikams ir teismo medicinos tyrėjams. Jis taip pat padėjo valdžios institucijoms koordinuoti šaulių ginklų kontrolės veiklą ir suderinti savo nacionalinės teisės aktus su ES standartais bei atitinkamais nacionaliniais veiksmų planais.

3. VERTINIMO IŠVADOS

3.1. Aktualumas

Neteisėtai į Vakarų Balkanus ir iš jų gabenami šaunamieji ginklai bei neteisėta prekyba jais šiame regione tebekelia grėsmę visam Europos žemynui. Nustatyta, kad 2,3 mln. Vakarų Balkanų civilių gyventojų turimų ginklų yra registruoti, o 3,8 mln. – neregistruoti²⁰.

Neteisėtai į tikrus šaunamuosius ginklus perdirbti garsiniais šoviniais šaudantys ar dujiniai ginklai yra nauja tendencija ir regionas yra prekiautojų tokiomis ginklomis tranzito vieta.

1 diagrama. Veiksmų plano aktualumas atsižvelgiant į dabartinius poreikius²¹

Apskritai Vakarų Balkanų partnerės labiau nei ES valstybės narės mano, kad veiksmų planas ir bendradarbiavimas su ES yra aktualesni ir svarbesni.

Suinteresuotosios šalys, su kuriomis buvo konsultuojamasi, teigiamai įvertino veiksmų planą, nes jame daugiausia dėmesio skiriama struktūroms, teisėsaugos bendradarbiavimui ir techninei pagalbai bei mokymams. Tačiau jos teigė, kad reikėtų plėtoti bendradarbiavimą su kitomis šalimis, kaip antai Moldova ir Ukraina, kuriose šaunamųjų ginklų kontrolė nėra tokia griežta. Šaunamųjų ginklų platforma taip pat pritarė dabartinių operatyvinių veiksmų plėtrai tose šalyse. Suinteresuotosios šalys, su kuriomis buvo konsultuojamasi, teigė, kad veiksmų plane nepakankamai dėmesio skiriama baudžiamosios teisės politikai ir baudžiamųjų sankcijų bei baudžiamojo proceso griežtinimui. Šios temos buvo pagrindinės problemos, nes Vakarų Balkanuose baudžiamosios sankcijos dažnai nėra tinkamai taikomos sprendžiant neteisėtos prekybos šaunamaisiais ginklais kaip atskiro nusikaltimo problemą, todėl nacionalinės valdžios institucijos retai vykdo baudžiamąjį persekiojimą už šią veiklą. Suinteresuotosios šalys taip pat pabrėžė, kad nepakankamai dėmesio skiriama informuotumo didinimo veiklai, susijusiai su ginklų atsargų valdymu, pertekliaus mažinimu ar lyčių aspektu (nepakankamu moterų atstovavimu, smurtu dėl lyties).

Apskritai suinteresuotosios šalys teigė, kad veiksmų planas atliko svarbų vaidmenį gerinant bendradarbiavimą kovos su neteisėta šaunamųjų ginklų prekyba srityje, tačiau vis dar reikia jį tobulinti ir atnaujinti.

²⁰ Strengthening Resilience in the Western Balkans (Atsparumo stiprinimas Vakarų Balkanuose), op. cit.

²¹ Atsakymai į 2018 m. birželio mėn. teisėsaugos institucijoms nusiųstą klausimyną.

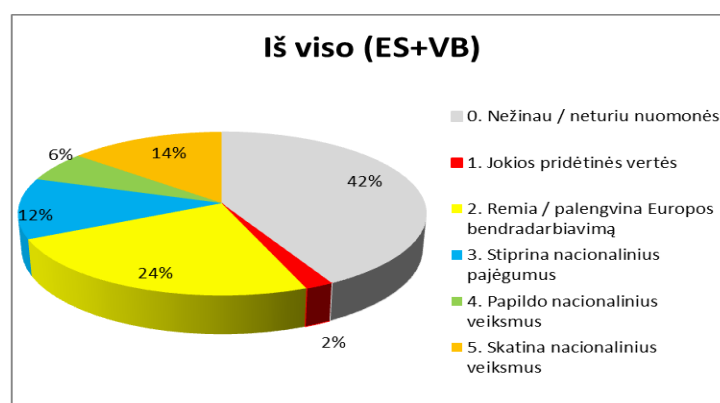
Pagrindinės išvados

- Veiksmų plane daugiausia dėmesio skirta pagrindiniams kovos su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais klausimams: apsvaistytos bendros administracinės struktūros, suderinti darbo metodai ir bendri mokymo poreikiai.
- Veiksmų plane buvo skatinamas koordinuotas su grėsmių vertinimu susijusių duomenų rinkimas ir nustatytos bendros grėsmės.
- Jame buvo skatinama vykdyti ES agentūrų remiamą koordinuotą tikslinę kontrolę.
- Veiksmų plane nepakankamai dėmesio skirta baudžiamosios teisės politikai ir baudžiamųjų sankcijų bei baudžiamojo proceso griežtinimui.
- Juo nepakankamai veiksmingai sprendžiamos galimos būsimos grėsmės, susijusios su ginklų gabenimu į Ukrainą ir Moldovą ar iš jų.
- Vakarų Balkanų partnerės apskritai aktyviau dalyvauja nei ES valstybės narės.
- Veiksmų plane nepakankamai atsižvelgta į baudžiamųjų sankcijų ir baudžiamosios teisės politikos bei ginklų atsargų mažinimo klausimus.

3.2. Europos pridėtinė vertė ir tvarumas

Negalima nustatyti tiesioginio priežastinio ryšio tarp veiksmų plane nurodytos veiklos ir dabartinių neteisėtos prekybos šaunamaisiais ginklais tendencijų, kurioms įtakos turi įvairūs kiti veiksniai ir individualiai vykdomos arba dvišalės iniciatyvos. Tai, kad veiksmų plane trūksta veiklos rezultatų rodiklių, ir nevienodas ataskaitų išsamumas taip pat iš dalies lėmė tai, kad buvo sunku kiekybiškai įvertinti veiksmų plano Europos pridėtinę vertę.

Tačiau dauguma suinteresuotųjų šalių pripažino veiksmų plano pridėtinę vertę. Europos Komisijos kaip koordinatoriės vaidmuo buvo vertinamas teigiamai, nes Komisija padeda suteikdama galimybes teisėsaugos institucijų atstovams susitikti, užmegzti ryšius ir gerinti bendradarbiavimą su Vakarų Balkanų partnerėmis. Suinteresuotosios šalys pažymėjo, kad tai savaime gali būti laikoma svarbiu laimėjimu regione, kuriame tvyro didelė politinė įtampa.

2 diagrama. Pagrindinės veiksmų plano pridėtinės vertės sritys²²

Operatyvinio bendradarbiavimo srityje bendrai koordinuojamų tikslinių patikrinimų organizavimas daugiausia buvo vertinamas palankiai, nes taip palengvinamas žvalgybos informacijos rinkimas bei dalijimasis informacija ir nustatomos kliūtys.

²² Atsakymai į 2018 m. birželio mėn. teisėsaugos institucijoms nusiųstą klausimyną.

Dauguma Vakarų Balkanų šalių partnerių pripažino, kad Europolas remia operatyvinį bendradarbiavimą, dalyvaujant jo operatyviniam centrui ir kasdien visą parą teikiant žvalgybos informaciją. Be to, kai kurios Vakarų Balkanų šalys partnerės išreiškė nuomonę, kad Europolas laiku nepateikė grįžtamosios informacijos ir naudingos žvalgybos analizės. Europolas sugebėjo pradėti tik nedidelį su Vakarų Balkanais susijusių žvalgybos bylų skaičių (5,4 proc. visų atvejų 2017 m. ir 7,6 proc. – 2018 m.)²³. Vakarų Balkanų šalys partnerės laikėsi nuomonės, kad kitos agentūros, kaip antai Eurojustas ir FRONTEX, įnešė tik nedidelį indėlį. Eurojustas nerėmė nė vienos jungtinės neteisėtos prekybos šaunamaisiais ginklais tyrimo grupės Vakarų Balkanuose, o dalyvaujant FRONTEX ir naudojantis EUROSUR²⁴ gretinimo paslaugomis nebuvo surinkta pakankamai naudingos informacijos, kad būtų galima konfiskuoti didelius kiekius šaunamųjų ginklų²⁵.

Visos ES ir Vakarų Balkanų suinteresuotosios šalys teigiamai įvertino Vakarų Balkanų ekspertų susitikimus, o tai palengvino šaunamųjų ginklų ryšių punktų steigimą Vakarų Balkanuose. Be to, šie susitikimai padėjo Vakarų Balkanų teisėsaugos institucijoms dalyvauti įgyvendinant 2019 m. Šaunamųjų ginklų platformos operatyvinių veiksmų planą.

Įgyvendinant veiksmų planą pasiektų rezultatų tvarumas labai priklauso nuo to, ar apskritai ir kaip veiksmų planas bus toliau įgyvendinamas ateityje. Tik jo pratęsimas neatsižvelgiant į naujas realijas ir nustatytus poreikius tikriausiai neturėtų pastebimo poveikio.

Vis dėlto veiksmų planas yra kintantis dokumentas, kuriame nustatyti bendrieji tikslai ir uždaviniai, tačiau taip pat sudarytos sąlygos Jungtiniam ES ir Pietryčių Europos partnerių šaunamųjų ginklų ekspertų komitetui remtis jo išvadomis ir nustatyti konkrečius jo įgyvendinimo tikslus bei veiksmus.

Pagrindinės išvados

- Veiksmų plane nustatyta bendra bendradarbiavimo sistema, užtikrinant, kad teisėsaugos institucijoms būtų suteiktos galimybės susitikti, plėtoti ryšius ir gerinti bendradarbiavimą.
- Tarpusavio vertinimas ir skatinimas steigti nacionalinius ryšių punktus ir rengti bendrus mokymus.
- Visapusiškas dalyvavimas šaunamųjų ginklų EMPACT vienodomis sąlygomis kaip ir ES valstybės narės.
- Menkas ES agentūrų (Europolo, Eurojusto ir FRONTEX) dalyvavimas veiksmų plane numatytoje veikloje.

3.3. Efektyvumas

Kaip paaiškinta ir 3.2 skirsnyje, įvertinti plano veiksmingumą buvo sunku dėl dviejų veiksnių: veiksmų plane trūko veiklos rezultatų rodiklių ir ataskaitose buvo pateikiama nevienodai išsami informacija. Atlikdama jo vertinimą Komisija turėjo tik ribotas galimybes susipažinti su Europolo, ES valstybių narių ir Pietryčių Europos partnerių pateikta operatyvine informacija. Konfiskavimo ir bendrų operacijų atvejais labai retai pateikta išsami informacija, kuri suteiktų galimybę įvertinti neteisėtos prekybos maršrutus ir prekiautojų veiklos metodus. Komisija taip pat gavo prieštaringų duomenų, dėl kurių buvo sunku vertinti šalių dalyvavimą.

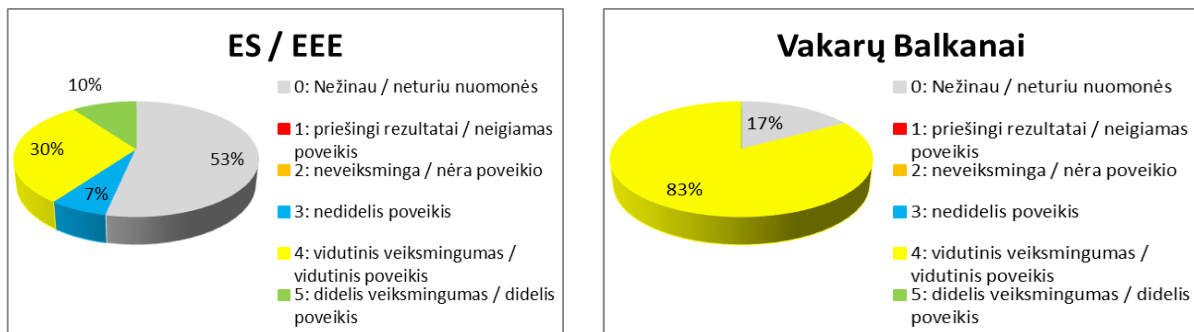
²³ Šaltinis – Europolas.

²⁴ Europos sienų stebėjimo sistema.

²⁵ Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Šiaurės Makedonija, Juodkalnija ir Serbija.

Su ginklų konfiskavimu, savanorišku grąžinimu ir sunaikinimu susiję statistiniai duomenys buvo nepakankamai išsamūs, kad būtų galima atlikti tendencijų analizes ir palyginti padėtį įvairiose jurisdikcijose.

Suinteresuotosios šalys, su kuriomis buvo konsultuojamasi, veiksmų plano veiksmingumą vertino skirtingai. Apskritai buvo manoma, kad su teisėsaugos modernizavimu susijusi veikla (1 tikslas) yra veiksmingesnė nei veikla, susijusi su abipusio pasitikėjimo stiprinimu ir faktiniu bendradarbiavimu (2 tikslas). Panašiai išreikštos skirtingos nuomonės ir dėl mokymų bei pajėgumų stiprinimo veiklos (3 tikslas).

3 diagrama. Veiksmų pagal 1 tikslą veiksmingumas²⁶

Pagal 1 tikslą suderintas duomenų apie šaunamųjų ginklų konfiskavimo atvejus rinkimas tebėra viena pagrindinių kliūčių tiek ES, tiek Vakarų Balkanų šalyse. Tik šešiolika ES valstybių narių²⁷ ir keturios Vakarų Balkanų šalys partnerės²⁸ dalyvauja vykdamas ES finansuojamą UNODC visuotinį šaunamųjų ginklų tyrimą, o tai riboja tyrimo veiksmingumą. Tokio žemo dalyvavimo lygio priežastis yra tai, kad tik keli ryšių punktai pakankamai veikia, kad pateiktų reikiamus duomenis. Nebuvo parengta minimalių standartinių žvalgybos reikalavimų forma, o teisėsaugos institucijos dažnai laikėsi nuomonės, kad forma riboja informacijos, kuria keičiamasi, naudingumą.

Vakarų Balkanų partnerių nacionalinės teisės aktai iš esmės buvo suderinti su ES teisės aktais²⁹, tačiau dėl šaunamųjų ginklų direktyvos³⁰ ir jos įgyvendinimo priemonių peržiūros šalys partnerės turi padaryti teisės aktų pakeitimų, ypač susijusių su šaunamųjų ginklų deaktyvavimo ir ženklinimo standartais.

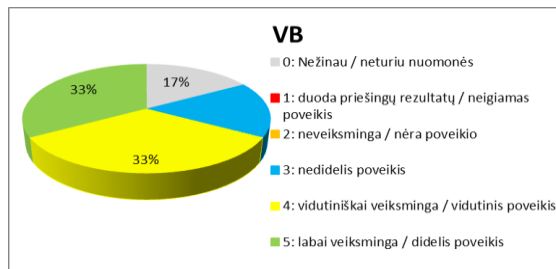
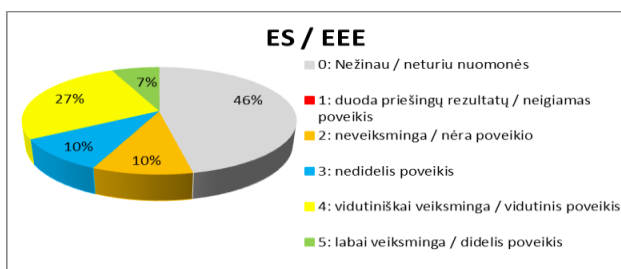
²⁶ Atsakymai į 2018 m. birželio mėn. teisėsaugos institucijoms nusiųstą klausimyną.

²⁷ AT, BE, CZ, DK, EL, ES, FI, HR, LT, NL, PT, RO, SE, SI, SK, UK.

²⁸ AL, BiH, MD, ME.

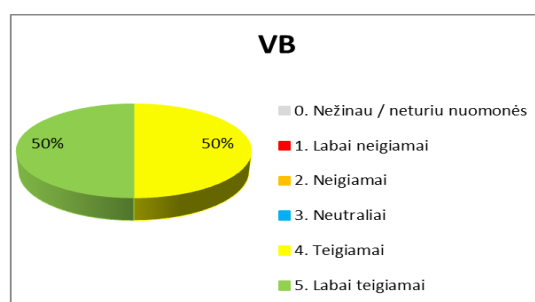
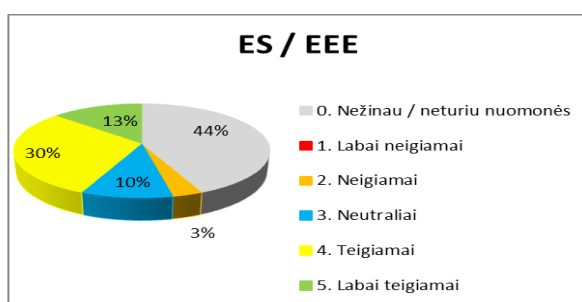
²⁹ Tarybos direktyva 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės, OL L 256, 1991 9 13, p. 51. 2012 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 258/2012, kuriuo įgyvendinamas Jungtinių Tautų protokolo prieš neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais, papildančio Jungtinių Tautų Konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą (JT šaunamųjų ginklų protokolą), 10 straipsnis ir nustatoma šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų eksporto leidimų sistema, importo ir tranzito priemonės; OL L 94, 2012 3 30, p. 1–15.

³⁰ 2017 m. gegužės 17 d. Direktyva (ES) 2017/853, kuria iš dalies keičiama Tarybos direktyva 91/2017/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės, OL L 137, 2017 5 24, p. 22–39.

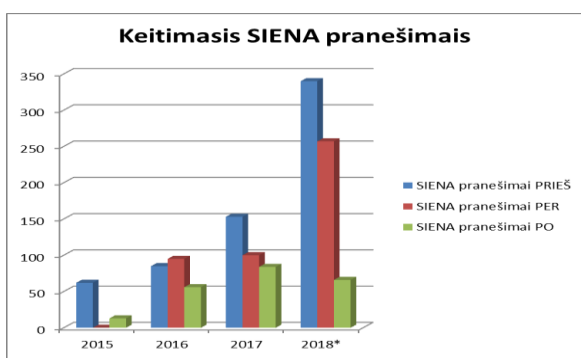
4 diagrama. Veiksmų pagal 2 tikslą veiksmingumas³¹

Pagal 2 tikslą suinteresuotosios šalys buvo apskritai patenkintos bendrų susitikimų veiksmingumu, bet pažymėjo, kad kartais jų veiksmingumui trukdo tai, jog juose dalyvauja vidurinės grandies tyrėjai, kuriems reikia gauti leidimus ir nurodymus, kaip elgtis tarptautiniuose susitikimuose, ir kurie ne visada žino apie platesnio masto pokyčius savo atitinkamose institucijose.

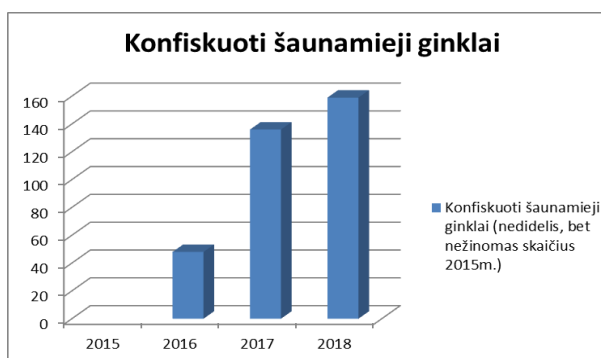
5 diagrama. Bendrų ES ir Vakarų Balkanų šalių susitikimų veiksmingumas³²

Dėl didelės darbuotojų kaitos nacionalinėse Vakarų Balkanų šalių partnerių teisėsaugos institucijose kasdienis bendradarbiavimas ir keitimasis informacija buvo sudėtingi. Vis dėlto iš turimų duomenų matyti, kad dalyviai sugeba pasimokyti iš sunkumų, patirtų atliekant bendrus koordinuotus tikslinius patikrinimus. Tai rodo didėjantis pranešimų, kuriais keičiamasi naudojantis Saugaus keitimosi informacija tinklo programa (SIENA) vykdančias bendras tikslines operacijas, skaičius (kaip parodyta 6 diagramoje). Konfiskuotų šaunamųjų ginklų skaičius (per veiksmų dienas ir atliekant tolesnius tyrimus) taip pat nuolat didėja (kaip parodyta 7 diagramoje).

6 diagrama.

33

7 diagrama.

34

³¹ Atsakymai į 2018 m. birželio mėn. teisėsaugos institucijoms nusiųstą klausimyną.

³² Atsakymai į 2018 m. birželio mėn. teisėsaugos institucijoms nusiųstą klausimyną.

³³ Šaltiniai: Europol, EMPACT. 2018 m. duomenys nėra galutiniai.

³⁴ Ten pat.

Atlikus patikrinimus vietoje paaiškėjo, kad Vakarų Balkanų partnerių pasienio kontrolė yra nepakankama. Kaip pripažino visos suinteresuotosios šalys ir nurodoma žvalgybos vertinimuose, nors yra įrodymų, kad šaunamieji ginklai gabenami per Vakarų Balkanus, iš Europos Sąjungos ir į ją, jie dažniausiai konfiskuojami ne pasienyje, o vidaus teritorijoje. Kelios suinteresuotosios šalys taip pat nurodė šiuos trūkumus: sienų apsaugos ir muitinių pareigūnai nepakankamai pasikliauja nustatyto rizikos profiliu ir išankstine žvalgybos informacija; jie nėra specialiai parengti, kad galėtų aptikti šaunamuosius ginklus, neturi tinkamos įrangos ir daugiausia dėmesio skiria sienos perėjimo punkтам, taip pat neturi aiškios strategijos, pagal kurią galėtų kontroliuoti likusias sausumos sienas, kuriomis naudojasi kontrabandininkai.

ES ir Vakarų Balkanų operatyvinis bendradarbiavimas suteikė galimybę nustatyti keletą abiejų regionų kiekvienos šalies baudžiamojo proceso trūkumų: specialūs tyrimo metodai labai skiriasi įvairiose šalyse, o kontroliuojamųjų gabenimų vykdymą riboja bendras nenoras leisti vykdyti tokias operacijas tranzito šalyse. Jos taip pat laikėsi nuomonės, kad, suteikus galimybę nacionaliniu lygmeniu nustatyti bendrą teisinę sistemą, būtų galima veiksmingiau keistis informacija žvalgybos tikslais, nesusijusiais su konkrečiais tyrimais.

Teismo ekspertizės (ypač balistinės) srityje naudojamos technologijos visame regione labai skiriasi, o tai trukdo vykdyti tarpvalstybinius mainus ir atlikti palyginimus. Balistinė analizė ir tarptautiniai palyginimai atliekami atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį ir nėra nei sistemingi, nei visiškai automatizuoti.

Pagal 3 tikslą reikėtų pažymėti, kad Vakarų Balkanų šalių partnerių dalyvavimas CEPOL rengiamuose mokymuose labai padidėjo. Skaičiai rodo, kad ES valstybės narės dalyvauja nevienodai ir nėra jokios konkrečios aiškios tendencijos, o dalyvavimo lygis yra pastovus ir žemas³⁵. Kalbant apie dalyvavimą, išsiskiria dvi šalys: Graikija ir Portugalija, kuriose internetiniuose seminaruose aktyviai dalyvauja gerokai daugiau stažuotojų (internetiniuose seminaruose vidutiniškai dalyvavo atitinkamai 66 ir 15 stažuotojų).

Tačiau keletas suinteresuotųjų šalių apgailestavo, kad nėra pakankamai praktinių mokymų; jos taip pat nurodė, kad reikia sukurti jungtines tyrimų grupes, skirtas konkrečioms klausimams, pavyzdžiui, susijusiems su perdirbamais ginklais, spręsti, taip pat vykdyti konkrečią muitinių ir sienos apsaugos pareigūnų informuotumo didinimo veiklą.

³⁵ Valstybės narės į visus mokymus (mokymo kursus ir internetinius seminarus) kasmet siuntė vidutiniškai 3,8 dalyvio, o Vakarų Balkanų partnerės – 2,7 dalyvio.

Pagrindinės išvados

- Veikla, vykdoma įgyvendinant teisėsaugos institucijų modernizavimo veiksmų planą.
- Vakarų Balkanų šalių teisės aktų suderinimas su ES standartais.
- Bendrų posėdžių rengimas siekiant sukurti unikalią šaunamųjų ginklų ekspertų dialogo ir keitimosi geriausia patirtimi erdvę.
- Nuolat gerėjantis keitimasis informacija ir operatyvinis bendradarbiavimas vykdant bendrai koordinuojamą tikslinę kontrolę.
- Teigiama Vakarų Balkanų šalių reakcija į mokymų ir pajėgumų stiprinimo galimybes.
- Nėra pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių, kuriais remiantis būtų galima išsamiai įvertinti pažangą, padarytą siekiant šių tikslų.
- Nacionaliniai ryšių punktai įsteigti vis dar ne visose šalyse ir neveikia, todėl:
 - vis dar nesuderintas duomenų apie šaunamųjų ginklų konfiskavimo atvejus rinkimas;
 - *iArms* duomenų bazė nėra sistemingai pildoma;
 - nevykdomas sistemingas konfiskuotų ginklų sekimas;
 - neatliekama sisteminga ar automatizuota balistinė analizė ir tarpvalstybiniai palyginimai.
- Paaiškėjo, kad Vakarų Balkanų pasienio kontrolė nepakankama, kad būtų galima nustatyti neteisėtos prekybos šaunamaisiais ginklais atvejus, visų pirma dėl to, kad sienos apsaugos ir muitinės pareigūnams trūksta informacijos, mokymų ir įrangos.
- Vykdam tarpvalstybines operacijas naudojamos tyrimo priemonės yra nepakankamos, nes skiriasi teisinės sistemos.

3.4. Veiksmingumas

Atlikti veiksmų plano sąnaudų ir naudos analizę trukdė tai, kad beveik nėra skaičių ir patvirtintų duomenų, ypač susijusių su finansinėmis sąnaudomis.

Iš esmės Šaunamųjų ginklų platforma gali suteikti didelę finansinę paramą ES valstybėms narėms ir Vakarų Balkanų šalims partnerėms. Šia finansine parama galima padengti tokias išlaidas kaip dalyvavimo bendrų veiksmų renginiuose, atlygio visuomenei už teikiamą informaciją ir specialios įrangos finansavimo išlaidos; taip patalpų, skirtų slaptoms operacijoms, nuomos išlaidas. Šią finansinę paramą galima gauti per įvairius fondus, pavyzdžiui, Vidaus reikalų GD Vidaus saugumo fondą; 2015–2020 m. pasirengimo narystei pagalbos priemonę; priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (2014–2020 m.); bendrą užsienio ir saugumo politiką (2017–2019 m.). Tačiau paaiškėjo, kad ES valstybių narių ryšių palaikymo pareigūnai Vakarų Balkanų šalyse partnerėse ir nacionaliniai tyrėjai nepakankamai žino apie šią priemonę ir daugiausia kliaujasi nacionaliniu finansavimu bei vien dvišaliu bendradarbiavimu.

Per daugelį metų Europos Sąjungos ir Vakarų Balkanų šalių partnerių operatyvinis bendradarbiavimas nepagerėjo ir netgi buvo pastebėta neigiama tendencija. Tai matyti iš mažėjančio SIENA pranešimų (nesusijusių su bendromis kontrolės operacijomis) iš Vakarų Balkanų šalių skaičiaus, kuris sumažėjo nuo 67 proc. 2017 m. iki 29 m. 2018 m. Tokia pati tendencija pastebima Europolui perduodamos informacijos atvejais: 2017–2018 m. ES

valstybėse narėse šis skaičius padidėjo (nuo 26 iki 29), o Vakarų Balkanų šalyse partnerėse jis sumažėjo (nuo 4 iki 2)³⁶.

Kalbant apie mokymus, CEPOL nusprendė padengti visų Vakarų Balkanų šalių partnerių dalyvavimo jos veikloje išlaidas (6 – 2016 m. ir 2017 m. ir 4 – 2018 m.), o dalyvių atvyko du kartus daugiau, nei buvo skirta lėšų (ES valstybės narės išsiuntė 1,62–1,69 karto daugiau stažuotojų, palyginti su CEPOL finansavimą gavusių dalyvių skaičiumi)³⁷. Tai reiškia, kad Vakarų Balkanų šalys partnerės yra proporcingai labiau įsipareigojusios ir suinteresuotos tarpvalstybinių mokymų galimybėmis nei ES valstybės narės, todėl teikia didelę ekonominę naudą. Tarpininkavimo mechanizmas taip pat surengė naudingus praktinius mokymus teisėsaugos pareigūnams visame regione. Pavyzdžiui, jis sukūrė ginklų identifikavimo platformą, skirtą padėti teisėsaugos institucijoms: i) identifikuoti konfiskuotus ginklus, šaudmenis ir sprogmenis ir ii) parengti ataskaitas tolesniems baudžiamosios veikos tyrimams. Tačiau mokymų veiksmingumą sunku įvertinti, nes organizatoriai nepateikė pakopinių mokymų (t. y. tolesnių nacionalinio lygmens mokymų, kuriuos organizuoja dalyviai, kad būtų surengti regioniniai mokymai) analizės. Dauguma mokymuose dalyvavusių asmenų, su kuriais buvo konsultuojamasi, neišsakė jokios nuomonės apie mokymus, kuriuose jie dalyvavo. Asmenys, kurie išreiškė savo nuomonę, pabrėžė, kad trūksta praktinių patarimų, susijusių su jungtinių tyrimų grupių kūrimu ir konkrečiais klausimais, pavyzdžiui, perdirdamais šaunamaisiais ginklais.

Pagrindinės išvados

- Šaunamųjų ginklų EMPACT naudinga parama operatyviam bendradarbiavimui.
- Didelis Vakarų Balkanų partnerių suinteresuotumas ir aktyvus dalyvavimas CEPOL ir SEESAC rengiamuose mokymuose.
- Nėra pakankamai duomenų apie konkrečius rezultatus ir trūksta informacijos apie EMPACT arba kitomis ES priemonėmis teikiamą paramą.
- Keitimasis informacija tarp Europolo ir Vakarų šalių, neužtikrinantis visoms susijusioms šalims patenkinamų rezultatų.

3.5. Suderinamumas

Europos Komisija siekė užtikrinti, kad visi suinteresuotųjų šalių veiksmai papildytų vienas kitą. Taip bus sumažinta dubliavimosi rizika ir pagerintas bendradarbiavimas tiriant tarpvalstybinius nusikaltimus, kaip numatyta 2016 m. gruodžio 13 d. Tarybos išvadose³⁸. Neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais taip pat buvo įtraukta į 2018 m. spalio 5 d. Vakarų Balkanams skirtą bendrą kovos su terorizmu veiksmų planą³⁹. Šaunamųjų ginklų platforma ir Tarpininkavimo mechanizmo veikla taip pat buvo įtvirtinta pagal Vakarų Balkanams skirtą Integruojamojo vidaus saugumo valdymo (IVSG) metodą, kurį sudaro trys ramsčiai: kova su terorizmu, kova su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu bei sienų saugumas⁴⁰.

IVSG koordinavimo įstaiga pripažino, kad Tarpininkavimo mechanizmas padeda koordinuoti ginklų kontrolės ir kovos su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais veiklą. Tai užtikrins suderinamumą su kitomis darbo kryptimis ir ekspertų grupių veikla.

³⁶ Šaltinis – Europol.

³⁷ Šaltinis – CEPOL.

³⁸ Tarybos dokumentas 15536/16.

³⁹ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf; Žr. 5 tikslą.

⁴⁰ <https://wb-iisg.com/>

ES ir Pietryčių Europos regiono bendradarbiavimas tebėra sudėtingas, nes esama daugybės suinteresuotųjų šalių, kurių veikla ne visada koordinuojama. Regione taip pat veikia įvairios šalys ir tarptautinės organizacijos, kaip antai Šaulių ginklų apžvalgos mechanizmas, Pietryčių Europos teisėsaugos centras, Šiaurės Atlanto sutarties organizacija (NATO), UNODC ar Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO). Tačiau šių grupių veikla nėra aiškiai koordinuojama su Tarpininkavimo mechanizmu, Šaunamųjų ginklų platforma ir Integruojamuoju vidaus saugumo valdymu.

Daugelis suinteresuotųjų šalių teigė, kad be reikalo dubliuojami posėdžiai, kuriuose panašūs dalyviai diskutuoja tais pačiais klausimais. Kita vertus, dėl nepakankamo tarptautinio koordinavimo ir dalijimosi informacija šalių atstovai dažnai dalyvauja įvairiuose susitikimuose nežinodami, kad panašios diskusijos ar pristatymai jau buvo surengti panašiomis formomis.

Dėl įvairių finansavimo kanalų (kaip antai Pasirengimo narystei pagalbos priemonės, įskaitant Techninės pagalbos ir informacijos mainų programą (TAIEX) ir Vidaus saugumo fondą) iš pradžių atsirado nenuoseklumas ir trūko koordinavimo. Vis dėlto padedant Komisijai šios problemos buvo išspręstos ir įveiktos. Viena iš likusių problemų yra tai, kad bendros užsienio ir saugumo politikos finansavimas kartais skiriamas bendrai neatsižvelgiant į kitą panašią regione vykdomą veiklą.

Galiausiai buvo užtikrintas veiksmų plano ir regioninių veiksmų gairių suderinamumas. Komisija, Šaunamųjų ginklų platforma, Europolas ir Tarpininkavimo mechanizmas glaudžiai bendradarbiavo vertinant regioninių veiksmų gairių poreikius ir rengiant tikslus.

Pagrindinės išvados

- Didelis suderinamumas su kitomis visapusiškomis strategijomis, įskaitant ES šaulių ir lengvųjų ginklų strategiją ir Regioninių veiksmų gaires;
- užtikrintas glaudus koordinavimas su ES teisės aktų pokyčiais šaunamųjų ginklų kontrolės srityje, siekiant užtikrinti, kad Vakarų Balkanų įstatymai būtų suderinti su ES standartais, užtikrinant tarptautinių priemonių nuoseklumą;
- nepakankamai suderinta įvairių suinteresuotųjų šalių veikla; daug veiksmų dubliavimosi atvejų; nėra integruotos valdymo struktūros, kuri būtų taikoma organizuojant įvairią veiklą;
- ES lygmeniu nėra integruoto ir aiškaus biudžeto metodo

4. IŠVADOS

ES ir Vakarų Balkanų šalys partnerės susiduria su bendrais sunkumais.

Veiksmų plano pridėtinė vertė buvo labiausiai pastebima gerinant tinklų kūrimą, keičiantis informacija ir diegiant būsimo bendradarbiavimo sudedamuosius elementus.

Tačiau iš veiksmų plano vertinimo matyti, kad keletas suplanuotų veiksmų dar nėra iki galo įgyvendinti, o tai sumažino veiksmų plano veiksmingumą. Tai ypač pasakytina apie šaunamųjų ginklų ryšių punktų, kurie būtini siekiant tinkamai įgyvendinti vykdymo užtikrinimo strateginius planus, koordinavimą, žvalgybą ir keitimąsi informacija nacionaliniu bei Europos lygmenimis, steigimą. Be to, vis dar nėra suderinto duomenų apie šaunamųjų ginklų konfiskavimo atvejus rinkimo, kuris suteiktų galimybę vykdyti įrodymais grindžiamą politiką ir atlikti tinkamą bei patikimą neteisėtos prekybos ginklais tendencijų vertinimą.

Suinteresuotosios šalys taip pat neparengė standartinės ataskaitų teikimo formos, skirtos keistis informacija, kaip numatyta veiksmų plane.

Iš vertinimo taip pat matyti, kad veiksmų plano veiksmingumą būtų galima pagerinti. Pavyzdžiui, kad per bendrus posėdžius būtų pasiekta konkrečių rezultatų, dalyviams galėtų būti duodami aiškūs nurodymai; jie turėtų būti įgalioti pateikti savo poziciją arba prisidėti siekiant galimų rezultatų. Daugelis suinteresuotųjų šalių laikėsi nuomonės, kad mokymai būtų veiksmingesni, jeigu daugiausia dėmesio būtų skiriama konkretiems atvejams, bendrų tyrimų vykdymui ir konkretiems klausimams, pavyzdžiui, perdirbamiems šaunamiesiems ginklams.

Kalbant apie geografinę taikymo sritį, veikla buvo orientuota į Vakarų Balkanų regioną, tačiau ateities uždaviniais galima pagrįsti veiklą visoje Pietryčių Europoje, įskaitant Moldovos Respubliką ir Ukrainą, kad būtų parengti perspektyvūs sprendimai ES rytinėse kaimyninėse šalyse.

Dabar valstybės narės ir Vakarų Balkanų šalys partnerės turėtų savo politinius įsipareigojimus paversti veiklos prioritetais ir rezultatais. Būtinai glaudesnis valstybių narių, Vakarų Balkanų šalių partnerių, ES agentūrų ir tarptautinių organizacijų veiklos koordinavimas, kad bendroje kovoje su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais būtų pasiekta geresnių ir konkrečių rezultatų. Atsižvelgiant į tai, regioninių veiksmų gairėse pateikiamas išsamus būsimos regiono politikos poreikių vertinimas. Jos galėtų būti papildytos konkrečioms šalims nustatytais operatyviniais tikslais, išsamesniais veiklos rezultatų rodikliais ir aiškia valdymo bei biudžeto struktūra. Komisija yra pasirengusi padėti valstybėms narėms, Vakarų Balkanų šalims partnerėms, ES agentūroms ir tarptautinėms organizacijoms įgyvendinti šiuos uždavinius. Įvairios suinteresuotosios šalys, su kuriomis konsultuotasi, pareiškė, kad reikia veiksmų plano. Apskritai, reikės atsižvelgti į šio veiksmų plano vertinimą siekiant užtikrinti, kad ateityje būtų nuolat bendradarbiaujama šioje srityje.